

**Biedrības “Latvijas Holšteinas šķirnes lopu  
audzētāju asociācija”**

# **HOLŠTEINAS ŠĶIRNES GOVJU AUDZĒŠANAS PROGRAMMA**



Latvian Holstein Association

[www.holsteingovis.lv](http://www.holsteingovis.lv)

*Ar grozījumiem no 1.08.2024.*

## IEVADS

Biedrībā "Latvijas Holšteinas šķirnes lopu audzētāju asociācija" (turpmāk – LHA) saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 8. jūnija Regulu (ES) Nr. 2016/1012 par zootehniskajiem un ģeoloģiskajiem nosacījumiem dzīvnieku audzēšanai, tīršķirnes vaislas dzīvnieku, krustojuma vaislas cūku un to reproduktīvo produktu tirdzniecībai Savienībā un ievēšanai tajā, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 652/2014, Padomes Direktīvas 89/608/EEK un 90/425/EEK un atceļ konkrētus aktus dzīvnieku audzēšanas jomā Turpmāk - Dzīvnieku audzēšanas regula), Dzīvnieku audzēšanas un ciltsdarba likumu un saistītajiem normatīvajiem aktiem ir izstrādājusi "Biedrības "Latvijas Holšteinas šķirnes lopu audzētāju asociācija" Holšteinas šķirnes govju audzēšanas programmu" īstenošanai Latvijas teritorijā.

Programmu īstenojošo audzētāju tiesības un pienākumus, strīdu izšķiršanas kārtību, vienlīdzīgu attieksmi reglamentē LHA Statūti.

Piena nozare Latvijas Lauksaimnieciskās ražošanas vērtību struktūrā joprojām aizņem piekto daļu un ir viena no vadošajām nozarēm. Daudzos Latvijas reģionos piena ražošana veido reģionālās ekonomikas pamatu, un šajā nozarē tiek radīta ievērojama daļa lauksaimniecības pievienotās vērtības. Turklāt piena ražotāji veic ekoloģiski nozīmīgus uzdevumus, ievērojot ilgtspējīgus principus, veido kultūras ainavu un nodrošina darbavietas lauku reģionu iedzīvotājiem.

Piena lopkopībā tiek investēti lieli līdzekļi. Lai investīcijas atmaksātos un nozare attīstītos arī turpmāk, liela uzmanība jāpievērš ģenētiski augstvērtīgu, veselīgu un ražot spējīgu dzīvnieku izaudzēšanai.

Holšteinas šķirnes populācija Latvijā pieaug ar katru gadu. Iepriekšējo 10 gadu laikā strauji audzis ne tikai šīs šķirnes govju skaits, bet arī ražība. Holšteinas šķirnes audzētāji izvēlas dažādas audzēšanas metodes (tīraudzēšana, krustošana). Liela popularitāte joprojām ir šķirņu pakļaujošajai krustošana, lai panāktu Holšteinas šķirnes govju ātrāku skaita pieaugumu. Paralēli krustošana notiek grūsnu Holšteinas telīšu un slaucamo govju ievēšana no citām valstīm. Skaidrojums telīšu trūkumam Latvijas tirgū ir augstražīgo ganāmpulku attīstība un paplašināšana, izmantojot visu ataudzēto vaislas materiālu izslaukumu kāpināšanai un ganāmpulku palielināšanai.

Kvantitatīvā un kvalitatīvā attīstība iespējama, ja izmanto labi novērtētus bulļus vai to biomateriālu, ģenētiskā progresa paātrināšanai izmanto teles un nodrošina atbilstošu dzīvnieku ēdināšanu un turēšanu, jo tas visvairāk veicina vai kavē iedzimtā ģenētiskā potenciāla izpausmi.

## 1. Ciltsdarba virsmērķis

Holšteinas šķirnes uzlabošana.

## 2. Ciltsdarba mērķi un uzdevumi

Holšteinas šķirnes govju kvalitatīvo īpašību un produktivitātes rādītāju uzlabošana, saglabājot pietiekami plašu diversifikāciju, lai dzīvniekus varētu veiksmīgi izmantot dažādās turēšanas sistēmās.

Holšteinas tīršķirnes govju populācijas palielināšana.

1. Šīs programmas galvenais uzdevums ir nepieļaut ģenētiskas kļūdas, koordinēt un dot ieteikumus pareizai šķirnes attīstībai un dzīvnieku audzēšanai.
2. Arvien plašāk izmantot pēc genoma novērtētus vaisliniekus, kas dod ātrāku ciltsvērtības prognozējamību, tādējādi radot vidi ātrākai ciltsdarba mērķu sasniegšanai.
3. Virzīt šķirnes attīstību tā, lai vidējas tīršķirnes govju mūža ražība sasniegtu 40000 kg
4. Govju eksterjers uzlabojams, analizējot esošo situāciju katrā ganāmpulkā un ņemot vērā turēšanas sistēmu.
5. Govju populācijas palielināšanai vēlams veikt telišu izsaudzēšanu, lai pirmā sēklošanas reize telēm būtu ne vēlāk kā 15 mēnešu vecumā (izvēloties pirmās sēklošanas vecumu, vēlams ņemt vērā teles dzīvmasu un augumu, skatīt 4. pielikumu). Katrā ganāmpulkā, izvērtējot esošo situāciju, var izvirzīt savus atražošanas uzdevumus, lai sasniegtu optimālos rādītājus. Intensīvākai govju populācijas palielināšanai izmantojams pēc dzimuma šķirotais biomateriāls.

## 3. Audzēšanas programmas īstenošana ganāmpulkā

Audzēšanas programma ganāmpulkā tiek īstenota atbilstoši LHA Statūtiem vai slēdzot vienošanos par programmas īstenošanu.

Audzēšanas programmu ganāmpulkā īsteno ar govīm, kuras atbilst vienam no sekojošiem punktiem:

1. iegūtas no sertificēta Holšteinas šķirnes vaislinieka,
2. ievestas Latvijā kā Holšteinas tīršķirnes dzīvnieki
3. dzimušas Latvijā ievestai Holšteinas tīršķirnes govij no ārzemēs reģistrēta pārojuma ar Holšteinas šķirnes vaislinieku.

## 4. Šķirnes raksturīgākās pazīmes

Holšteinas šķirnes govju ir produktīvākās pasaulē. Latvijā labākās Holšteinas govju saražo vairāk nekā 20 000 kg 305 dienās, un Latvijas Holšteinas šķirnes govju pienā vidēji ir 3.30% olbaltumvielu saturs un 3.85% tauku saturs.

Holšteinas šķirnes dzīvnieku raksturīgā apmatojuma krāsa ir melnraiba vai sarkanraiba,

atsevišķos gadījumos tie var būt vienkrāsaini ar dažiem nelieliem citas krāsas raibumiem.

Holšteinas šķirnes govīs ir tiek audzētas, lai savas dzīves laikā sasniegtu augstu produktivitāti. Tie ir augstražīgi dzīvnieki ar izteiktu piena tipu, ar stabilu veselību, labu auglību un ir izmantojami daudzas laktācijas. Govīm raksturīgs labs eksterjers ar labu tesmeņa formu, izcila spēja uzņemt un efektīvi izmantot daudz rupjās lopbarības. Vesels Holšteinas šķirnes teļš, piedzimstot vidēji, sver 45 kg. Pieaugusi Holšteinas govīs vidēji sver 600-900 kg un tās krustu augstums ir 145 cm un vairāk.

Pasaules pieredze rāda, ka Holšteinas šķirnes teles var sēklot 13 mēnešu vecumā un ātrāk, ja to svars sasniedz 360kg. Vēlamais vecums, pirmo reizi atnesoties Holšteinas telei, ir 23 – 25 mēneši. Slaucamajām govīm optimālais servisa periods ir 80 – 110 dienas, sēklošanas reižu skaitu (1-2) un cietstāvēšanas periods (40-70 dienas).

## **5. Identifikācijas sistēma**

Piena šķirņu govju identifikācijas sistēma ietver sekojošus elementus: krotālijas, lai identificētu dzīvniekus individuāli, elektronisku datu bāzi, pasēs eksportējamiem dzīvniekiem (pārējiem pēc ganāmpulka īpašnieka izvēles), individuālus reģistrus katrā saimniecībā.

Latvijā identifikācijas sistēmu nodrošina "Lauksaimniecības datu centrs" (turpmāk datu centrs), atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem. Elektroniskās sistēmas uzturēšanai izveidota elektroniskā datu bāze.

Liellopu apzīmēšanai izmanto divpusējas, elastīgas, vienreiz izmantojamas dzeltenas krāsas plastikāta krotālijas, uz kurām neizdzēšami uzdrukāts dzīvnieka identitātes numurs un svītru kods. Datu centra piešķirtais identitātes numurs sastāv no 14 zīmēm. Ir iespēja izmantot elektronisko identifikācijas sistēmu.

## **6. Izcelsmes reģistrācijas sistēma**

Piena šķirņu govju izcelsmes reģistrācijas sistēmu nodrošina Datu centrs, kas reģistrē visus ar dzīvnieku saistītos notikumus.

Vaislinieku un vaislas materiāla sertifikātus izsniedz Šķirnes lauksaimniecības dzīvnieku audzētāju organizācijas Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

Vaislas lauksaimniecības dzīvnieka īpašnieks nodrošina ar zootehnisko sertifikātu vai izcelsmes apliecinājumu pārdošanai paredzētu vaislas lauksaimniecības dzīvnieku, tā spermu, olšūnu un embriju, Latvijā ievestu vaislas lauksaimniecības dzīvnieku, tā spermu, olšūnu un embriju. Zootehniskos sertifikātus un izcelsmes apliecinājumus izsniedz Šķirnes lauksaimniecības dzīvnieku audzētāju organizācijas Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

Visus iegūtos datus par dzīvnieku viņa dzīves laikā ieraksta dzīvnieka individuālās uzskaites kartītē jeb ciltskartītē. Šķirnes dzīvnieka ciltskartītes paraugu, sadarbībā ar datu centru, izstrādā audzētāju organizācijas. Elektroniski ciltskartīti kārto datu centrs un tā ir pieejama datu centra ciltsdarba un pārraudzības informācijas datu bāzē.

## 7. Dzīvnieku izcelšanās apstiprināšana, pielietojot DNS testu

Dzīvnieka izcelšanās tiek reģistrēta, pamatojoties uz pirmdokumentos uzrādīto informāciju par apsēklošanu un piedzimšanu. Precīza informācija par dzīvnieka izcelšanos ir nepieciešama ticama vaislas buļļu vērtējuma iegūšanai un paša dzīvnieka atbilstošas izcelsmes apliecināšanai. Selekcijas darbā ir būtiski izslēgt jebkādu neprecīzu informāciju.

Izcelsmi nosaka izmantojot DNS testu, kas nekļūdīgi apliecina atbilstību vai neatbilstību norādītajiem vecākiem.

Izcelšanās ar DNS metodi jāapstiprina:

1. veicot izcelsmes datu virspārraudzību, izlases kārtībā katram 200. ciltsgrāmatā ierakstītam sievišķās kārtas dzīvniekam. Ja šis dzīvnieks vai tā māte nav dzīva, tiek izvēlēts pēc saraksta nākamais ciltsgrāmatā uzņemtais dzīvnieks.
2. visiem vaislas buļļiem,
3. dzīvniekiem pēc īpašnieka pieprasījuma.

## 8. Snieguma pārbaudes kārtība

Snieguma pārbaude pamatā sastāv no trim daļām un tiek veikta atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem

1. **Piena pārraudzība**, ietver sevī individuālu dzīvnieku ražības datu iegūšanu, reģistrēšanu un uzskaiti.
2. **Eksterjera vērtēšana** tiek veikta saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem, starptautiskās dzīvnieku pārraudzības organizācijas (ICAR) vadlīnijām un programmas 1. pielikumu.
3. **Ciltsvērtību noteikšana** Piena šķirņu liellopiem to veic datu centrs, saskaņā ar ICAR un starptautiskās buļļu novērtēšanas organizācijas (INTERBULL) nosacījumiem. Ciltsvērtību novērtēšanā tiek izmantota datu centrā uzkrātā pārraudzības un eksterjera vērtēšanas informācija. Novērtēšanas procesā iekļauta visa iespējamā izcelšanās informācija, nenosakot kā kritēriju minimālo un maksimālo paaudžu skaitu. Ja dzīvnieka māte un/vai tēvs nav zināmi, definē fiksētās ģenētiskās grupas, kas apkopo visus dzīvniekus, ņemot vērā šķirni, dzimumu un dzīvnieka dzimšanas gadu.  
Novērtēšanu veic 3 reizes gadā, saskaņā ar INTERBULL noteikto grafiku, rezultātus publicējot datu centra interneta mājas lapā.

Ganāmpulkā piena pārraudzība tiek veikta visām vienam mērķim un vienā novietnē turētām govīm, snieguma pārbaude tiek veikta visām govīm, ar kurām īsteno audzēšanas programmu.

## 9. Šķirnes izkopšana

Pasaules Holšteinas šķirņu govju populācija ir ļoti liela. Populācijas lielums atstāj pozitīvu ietekmi uz šķirnes izkopšanas ātrumu. Šis šķirnes govīm ģenētiski ieprogrammēts, ka ražot pienu ir galvenais tās uzdevums. Bieži patieso ģenētiskās vērtības izvērtēšanu traucē dažādi ārējie faktori.

Veiksmīgai šķirnes izkopšanai nepieciešams veikt izlasi un atlasi.

Izvēloties mātes un tēvus vaislas dzīvnieku ataudzēšanai, nepieciešams ņemt vērā aprēķinātos ciltsvērtību indeksus, pamatojoties uz ganāmpulka audzēšanas mērķiem un izmantojot dzīvniekus, kuri ir populācijas uzlabotāji. Galvenais uzsvars vaislinieka izvēlē tiek likts uz spēju nodot pēcnācējiem augstu izslaukumu, augsti novērtētu eksterjeru, labas veselības un atražošanas īpašības.

Lai sasniegtu izvirzītos uzdevumus, ieteicams izmantot pāru atlasē programmu. Šīs programmas palīdz izprast katra ganāmpulka individuālo situāciju un pazīmes, kas nepieciešamas uzlabot konkrētā ganāmpulkā. Pāru atlasē veikšanai tiek izmantoti Holšteinas dzīvnieku ciltsdokumenti.

Būtiskākā nepieciešamā informācija:

- dzīvnieku izcelšanās;
- eksterjera lineārais novērtējums punktos

leguvums no pāru atlasē:

- Katrai govij, to individuāli izvērtējot, tiek atlasīti viens līdz trīs piemērotākie vaislinieki,
- Tuvradniecības kontrole,
- Ģenētisko kļūdu kontrole,

Latvijā Holšteinas šķirnes uzlabošanu var veikt, audzējot tīršķirnē. Tas nozīmē, ka tīršķirnes Holšteinas sievišķajam dzīvniekam pārošanai izvēlas tīršķirnes Holšteinas vīrišķo dzīvnieku.

## 10. Ciltsgrāmatas kārtības metodika

Ciltsgrāmata ir informācijas krājums par dzīvnieku izcelšanos, produktivitāti un ciltsvērtību. Šāda informācija nepieciešama, lai veiktu selekcijas rezultātu apkopošanu un analīzi. Pamatojoties uz šiem datiem, tiek noteikti turpmākie selekcijas kritēriji, to sasniegšanas iespējas un ciltsdarba programmas izstrādāšana.

Ciltsgrāmatas kārtības un uzturēšanas kārtību nosaka Dzīvnieku audzēšanas regula un Ministru kabineta noteikumi. Pamatojoties uz šiem normatīvajiem aktiem, ciltsgrāmatai ir divas daļas – pamatdaļa (A) un papilddaļa (B).

Govis un vaisliniekus ciltsgrāmatā ieraksta un paaugstina klasi kārtībā, par ko organizācija vienojusies ar ganāmpulka vai reprodutīvo produktu īpašnieku.

Pamatdaļā (A) ietilpst:

- ciltsgrāmatas numuri, kurus piešķir vīriešu kārtas dzīvniekiem,
- trīs klases - "A1", "A2" un "A3", kurās ieraksta sievietes dzīvniekus.

### 1. Ciltsgrāmatas pamatdaļā ieraksta dzīvnieku, ja:

a) tam ir šķirnei atbilstoša izcelsme:

- 3 paaudzēs (māte, tēvs, mātes tēvs, mātes māte, tēva tēvs, tēva māte, mātes mātes māte, mātes mātes tēvs);

- 2 paudzēs - ievestiem dzīvniekiem (māte, tēvs, mātes tēvs, mātes māte, tēva tēvs, tēva māte), ja tas ir ievests līdz 01.11.2018;
  - b) tā vecāki un vecvecāki (māte, tēvs, mātes tēvs, mātes māte, tēva tēvs, tēva māte) ierakstīti Holšteinas šķirnes ciltsgrāmatas pamatdaļā (ārzemju izcelsmes priekštečiem var nebūt norādes par ierakstīšanu ciltsgrāmatā);
  - c) tam ir veikta eksterjera lineārā vērtēšana;
  - d) tas ir sasniedzis vismaz 12 mēnešu vecumu;
  - e) vīrišķās kārtas dzīvniekiem - ir apstiprināta paternitāte un maternitāte ar DNS vai līdzvērtīgu testu;
- vai

ja pēc 01.11.2018. dzīvnieks (sievišķās vai vīrišķās kārtas) ir ievests Latvijā ar zootehnisko sertifikātu kā tīršķirnes dzīvnieks.

Vīriešu kārtas dzīvnieki atbilst 1. punkta a, b, d un e apakšpunktiem.

A1 - dzīvnieki atbilst 1. punkta a, b, c, d apakšpunktiem un 1. vai 2. tabulas A1 produktivitātes prasībām.

A2 - dzīvnieki atbilst 1. punkta a, b, c, d apakšpunktiem un 1. vai 2. tabulas A2 produktivitātes prasībām.

A3 - dzīvnieki atbilst 1. punkta a, b un d apakšpunktiem.

Šie nosacījumi ir attiecināmi uz dzīvniekiem un to reproduktīvajiem produktiem.

1. tabula

**Minimālās ražības prasības Holšteinas melnraibās šķirnes govju ierakstīšanai ciltsgrāmatā**

Laktācija	A1		A2		A3	
	Izslauk., kg	Piena tauku un olbaltumv. summa, kg	Izslauk., kg	Piena tauku un olbaltumv. summa, kg	Izslauk., kg	Piena tauku un olbaltumv. summa, kg
1.	8000	552	6500	450	0	0
2.	8500	587	7000	490	0	0
3. un vec.	9000	621	7500	520	0	0

**Minimālās ražības prasības Holšteinas sarkanraibās šķirnes govju ierakstīšanai  
ciltsgrāmatā**

Laktācija	A1		A2		A3	
	Izslauk., kg	Piena tauku un olbaltumv. summa, kg	Izslauk., kg	Piena tauku un olbaltumv. summa, kg	Izslauk., kg	Piena tauku un olbaltumv. summa, kg
1.	6000	440	5500	400	0	0
2.	6500	480	6000	440	0	0
3. un vec.	7000	520	6500	480	0	0

Govs ražību vērtē, ņemot vērā laktāciju ar augstāko produktivitāti, neatkarīgi no noslēgto laktāciju skaita.

**2. Ciltsgrāmatas papilddaļā ieraksta tikai sievišķo dzīvnieku, ja:**

- a) tā vecāki (māte, tēvs) ir ar Holšteinas šķirnes nosaukumu;
- b) dzīvniekam ir Holšteinas šķirnes (HM vai HS) nosaukums un atbilstoša krāsa (melnraiba, sarkanraiba, balta);
- c) tam vai tā mātei tiek veikta snieguma pārbaude.

**3. Papilddaļā ierakstītu dzīvnieku sievišķās kārtas pēcnācēja statusu paaugstina uz pamatdaļu, ja:**

- a) tā māte un mātesmāte ierakstītas Holšteinas šķirnes ciltsgrāmatas papilddaļā;
- b) tēvs un mātes tēvs ierakstīti Holšteinas šķirnes ciltsgrāmatas pamatdaļā.

XX un XP govīs ciltsgrāmatā netiek uzņemtas.

Ciltsgrāmatā var ierakstīt arī govīs, kuras uz ierakstīšanas brīdi ir likvidētas.

## 11. Vaislinieku sertifikācija

Sertificēšanas galvenais kritērijs ir vaislinieka ciltsvērtība. Sertifikācija jāveic pirms izmantošanas sākšanas.

**1. Minimālās prasības vaislinieku sertifikācijai izmantošanai dabīgajā lecināšanā:**

- a) ierakstīts ciltsgrāmatas pamatdaļā,
- b) mātes ražība atbilst 3. tabulas rādītājiem



**Minimālās prasības dabīgā lecināšanā sertificējamā vaislinieka mātes produktivitātei augstākajā laktācijā**

Rādītāji				
izslaukums kg	piena tauki kg	olbaltums kg	tauku saturs %	olbaltuma saturs %
8000	310	237	3.7	3.15

Atkāpes no minimālo rādītāju prasībām pieļaujamas tikai ar sertificēšanas speciālistu atzinumu gadījumos, kad tauku un olbaltuma saturs mātei neatbilst minimālajiem rādītājiem, bet piena tauku daudzums kg un olbaltuma daudzums kg atbilst minimālajām prasībām.

**2. Prasības novērtētu (ar genoma vērtējumu vai pēc pēcnācēju kvalitātes; vietējo vai importētu) vaislinieku sertifikācijai izmantošanai mākslīgajā apsēklošanā:**

a) Ierakstīts ciltsgrāmatas pamatdaļā

b) Novērtēta ciltsvērtība (pēc pēcnācēju kvalitātes vai pēc genoma), un tā rādītāji atbilst sekojošām prasībām:

- izslaukuma palielinājums - ar pozitīvu vērtējumu,
- piena satura rādītāji - ar pozitīvu vērtējumu,
- selekcijas indekss (atkarībā no valsts, kurā veikts vērtējums) liecina, ka vaislinieks ir populācijas uzlabotājs.

**3. Vaisliniekam, kura vērtējums pēc pēcnācēju kvalitātes ir iegūts Latvijā, atkārtotu izmantošanas sertifikātu, pēc pēdējā oficiālā vērtējuma datiem:**

- izdod uz ierobežotu izmantošanas laiku līdz 6 mēnešiem, ja izslaukuma un piena satura rādītāji novērtēti negatīvi, bet SI ir virs 100,
- nepagarina, ja visi iepriekš minētie rādītāji ir novērtēti negatīvi.

**4. Izmantošanas sertifikātu izsniedz, pamatojoties uz Ministru kabineta noteikumiem.**

Lai saņemtu vaislinieka izmantošanas sertifikātu, īpašnieks griežas organizācijā, iesniedzot šādus dokumentus:

a) Iesniegumu:

- ja vaislinieku paredzēts izmantot dabīgajai lecināšanai - norādot, kurā ganāmpulkā vaislinieks tiks izmantots,
- ja vaislinieku paredzēts izmantot mākslīgajā apsēklošanā- norādot izmantošanas teritoriju.

b) aizpildītu vaislinieka ciltskartiņas kopiju,

c) vaislinieka zootehnisko sertifikātu, ja dzīvnieks ir iegādāts no cita ganāmpulka vai citas valsts,

- d) Veterinārā sertifikāta kopiju vai dokumentu, kas apliecina dzīvnieku infekcijas slimību valsts uzraudzības plānā noteikto obligāto pasākumu izpildi.
- e) Testēšanas pārskatu, kas apstiprina vaislinieka izcelsmi (DNS vai līdzvērtīgas analīzes rezultātus, buļļa DNS sertifikātu).
- f) Izmantošanas sertifikāta saņemšanai dokumentus nepieciešams iesniegt organizācijā mēnesi pirms paredzētā buļļa izmantošanas termiņa. Izmantošanas sertifikāta derīguma termiņu nosaka audzētāju organizācijas lēmēj institūcija.

5. **Izmantošanas sertifikāta izmantošanas termiņu pagarina**, pamatojoties uz Ministru kabineta noteikumiem. Lai saņemtu vaislinieka izmantošanas sertifikātu, īpašnieks griežas organizācijā, iesniedzot šādus dokumentus:

a) Iesniegumu:

- ja vaislinieku paredzēts izmantot dabīgajai lecināšanai - norādot, kurā ganāmpulkā vaislinieks tiks izmantots,
- ja vaislinieku paredzēts izmantot mākslīgajā apsēklošanā - norādot izmantošanas teritoriju.

b) Veterinārā sertifikāta kopiju vai dokumentu, kas apliecina dzīvnieku infekcijas slimību valsts uzraudzības plānā noteikto obligāto pasākumu izpildi.

c) Mākslīgajā apsēklošanā izmantojamiem vaisliniekiem - vaislinieka ciltsvērtības novērtējumu.

f) Izmantošanas sertifikāta termiņa pagarināšanai dokumentus nepieciešams iesniegt organizācijā mēnesi pirms paredzētā buļļa izmantošanas termiņa. Izmantošanas sertifikāta derīguma termiņu nosaka audzētāju organizācijas lēmēj institūcija.

## **12. Zootehniskā sertifikāta un izcelsmes apliecinājuma izsniegšanas kārtība**

LHA izsniedz zootehniskos sertifikātus vai izcelsmes apliecinājumus pēc dzīvnieka īpašnieka pieprasījuma. Lai saņemtu zootehnisko sertifikātu vai izcelsmes apliecinājumu, lauksaimniecības dzīvnieka vai tā vaislas materiāla īpašnieks biedrībā vai organizācijā iesniedz iesniegumu pēc 2. pielikumā ievietotās veidlapas parauga.

LHA mēneša laikā pēc iesnieguma saņemšanas izvērtē lauksaimniecības dzīvnieka vai tā vaislas materiāla izcelsmi, sagatavo un izsniedz iesnieguma iesniedzējam:

- zootehnisko sertifikātu vai izcelsmes apliecinājumu;
- papīra vai elektroniska dokumenta formā paziņojumu par lēmumu neizsniegt zootehnisko sertifikātu, ja iesniegumā minētais dzīvnieks nav tīršķirnes.

Zootehniskais sertifikāts tiek izsniegts 3. pielikumā attēlotajā formā, kas izstrādāta atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Izcelsmes apliecinājums (4. pielikums) kalpo kā informatīvs dokuments par dzīvnieka izcelsmi un snieguma pārbaudes rezultātiem, tas var tikt pievienots zootehniskajam sertifikātam kā papilddokuments plašākas informācijas iegūšanai.

### **13. Dzīvnieku skaits audzēšanas programmas īstenošanai**

Holšteinas šķirnes audzēšanas programmas īstenošanai nepieciešams ne mazāk kā 1000 tīršķirnes dzīvnieku.

### **14. Audzēšanas programmas īstenošanas teritorija**

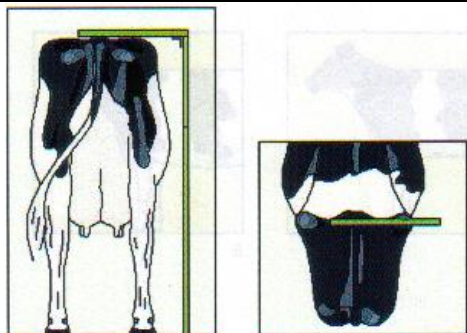
Holšteinas šķirnes audzēšanas programma tiek īstenota visā Latvijas Republikas teritorijā.

# **Pielikumi**

**Holšteinas šķirnes eksterjera pazīmju optimālās izpausmes un vērtēšanas metodika**  
(ar grozījumiem no 1.08.2024)

Nr. p. k.	Eksterjera pazīme	Eksterjera pazīmju izpausmes diapazoni un vērtējuma punkti		
		minimālais (1)	maksimālais (9)	optimālais punktu skaits
1.	Ribu struktūra	Šauras stāvas	Izliektas slīpas	9
2.	Ķermeņa dziļums	sekls	dziļš	7
3.	Krūšu platums	šaurš	plats	9
4.	Krustu platums	šaurš	plats	9
5.	Krustu slīpums	pacelts	nolaidens	5
6.	Priekškāju nagu izvietojums	izvērsti	paralēli	9
7.	Pakaļkājas sānskatā	stāvas	zobenveida	5
8.	Pakaļkājas no aizmugures	satuvinātas	paralēlas	9
9.	Gaita	īss solis - stipri uz malu	garš solis - taisns uz priekšu	9
10.	Nagu leņķis	slīps	stāvs	5
11.	Tesmeņa priekšdaļa	īsa	gara	9
12.	Tesmeņa dziļums	dziļš	sekls	5
13.	Tesmeņa aizmugurējais augstums	mazs	liels	9
14.	Tesmeņa aizmugurējais platums	šaurš	plats	9
15.	Centrālā saite	vāja	stingra	6
16.	Tesmeņa pieslēgums	vājš	ciešš	9
17.	Pupu garums	īss	garš	5
18.	Aizmugurējo pupu izvietojums	attālināts	ciešš	5
19.	Priekšējo pupu izvietojums	attālināts	ciešš	5
20.	Tesmeņa ceturkšņu balanss	aizmugurējie zemāki	priekšējie zemāki	4
21.	Piena atdeves ātrums	lēns	ļoti ātrs	6
22.	Temperaments	ļoti nervozs	flegmatisks	5

**Krustu augums:** tiek vērtēts augstums no gūžas kaulu pauguru vidus līdz zemei.  
Vērtēšanas skala: 130 cm – 154 cm.

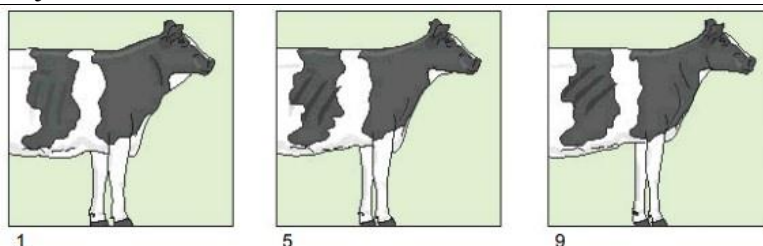


1. pazīme. **Ribu struktūra.** Tiek vērtēts ribu leņķis un velvējums.

1. punkts – šauras stāvas,

9. punkti – izliektas slīpas.

Optimālais vērtējums 9.



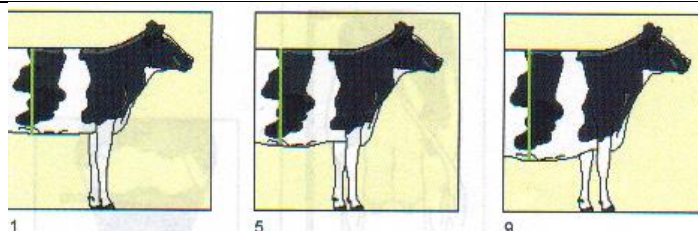
2. pazīme. **Ķermeņa dziļums:** tiek vērtēts attālums starp mugurkaulu un ķermeņa apakšu tā dziļākajā vietā – pie pēdējās ribas. Atkarīgs no auguma. Vērtēšanas skala: optisks vērtējums saistībā ar dzīvnieka kopējo izskatu.

1 – 3 sekls

4 – 6 vidējs

7 – 9 dziļš

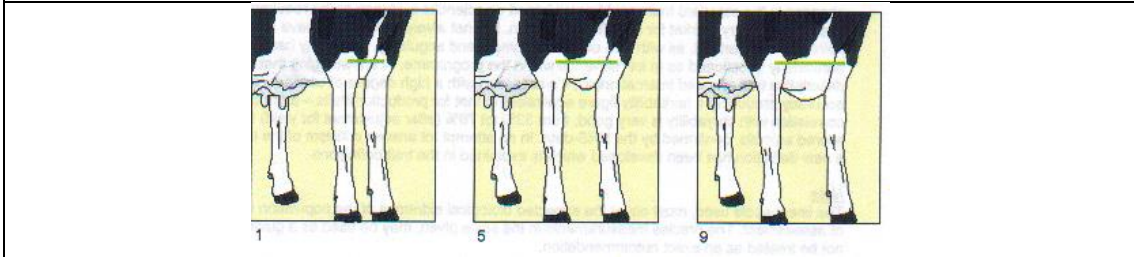
Optimālais vērtējums 7.



3. pazīme. **Krūšu platums:** tiek vērtēts attālums starp priekšējām to augšdaļā. Vērtēšanas skala: šaurs, plats. Vērtēšanas skala: 13 cm – 29 cm; 2 cm punktā.

1 – 3	šaurš
4 - 6	vidējs
7 – 9	plats

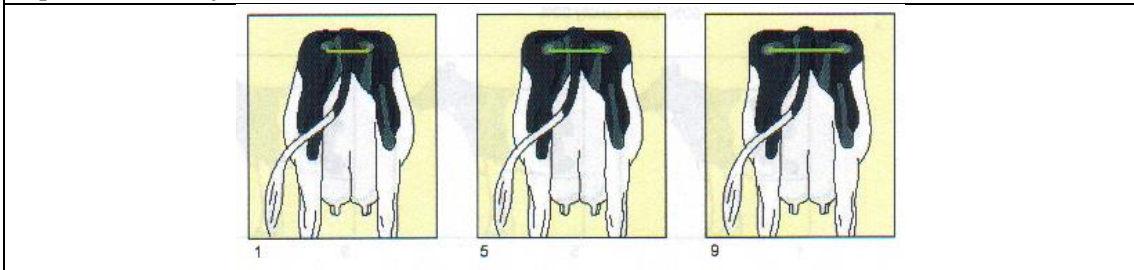
Optimālais vērtējums 9.



4. pazīme. **Krustu platums:** tiek vērtēts attālums starp visvairāk izvirzītajiem sēžas kaulu pauguru punktiem. Vērtēšanas skala: šaurs, plats; 10 cm – 26 cm; 2 cm punktā.

1 – 3	šaurš
4 - 6	vidējs
7 – 9	plats

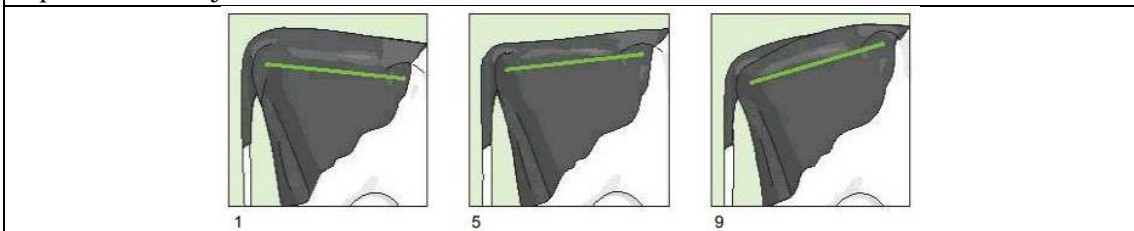
Optimālais vērtējums 9.






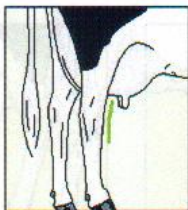


5. pazīme. **Krustu slīpums:** tiek vērtēts attālums starp gūžas kaulu pauguru un sēdes kaulu pauguriem. Vērtēšanas skala: pacelts, nolaidens.

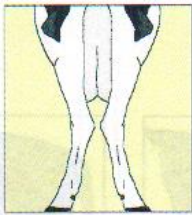
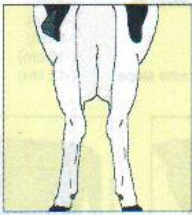
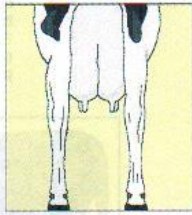
1 Augsti sēdes kauli	+6 cm
2	+4 cm
3	+2 cm
4 Līmenis	+0 cm
5 Viegli noliekti	-2 cm
6 Vidēji	-4 cm
7	-6 cm
8	-8 cm
9	-10 cm
10 Ļoti slīpi	-12 cm

Optimālais vērtējums 5.

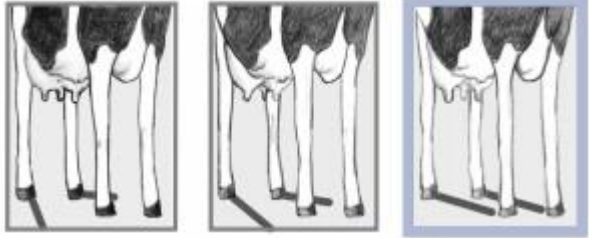



6. pazīme. <b>Priekškāju nagu izvietojums:</b> tiek vērtēts priekškāju pirkstu izvērsums. Pazīmi vērtē no govs aizmugures.		
1 – 3 taisnas	pirksti izteikti izvērsti uz āru;	
4 – 6 vidējas	pirksti vidēji izvērsti;	
7 – 9 ieliektas	paralēli.	
Optimālais vērtējums 5.		
		

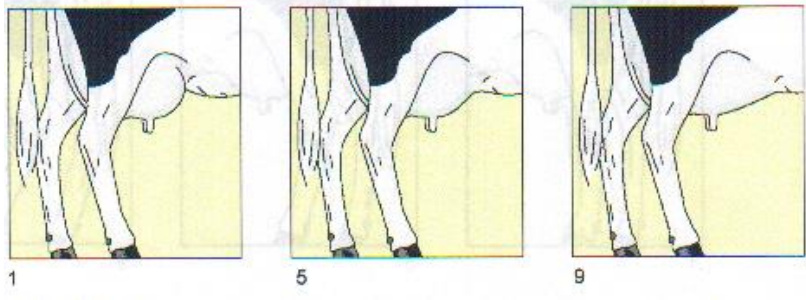
7. pazīme. <b>Pakaļkājas sānskatā:</b> tiek vērtēts sānu lenķis pakaļkājas locītavas priekšpusē. Vērtēšanas skala: stāvas, zobeneida.		
1 – 3 taisnas	160 grādi	
4 – 6 vidējas	147 grādi	
7 – 9 ieliektas	134 grādi	
Optimālais vērtējums 5.		
		

8. pazīme. <b>Pakaļkājas no aizmugures:</b> tiek vērtēts virziens no pēdas uz ķermeni. Vērtēšanas skala: satuvinātas, paralēlas.		
1	ekstrēmi X-veida	
5	vidēji, viegli ieliektas	
9	paralēlas	
Optimālais vērtējums 9.		
		



9. pazīme. <b>Gaita:</b> tiek vērtēta kāju un nagu izmantošana, pakaļkāju soļa garums un speršanas virziens. Vērtēšanas skala: īss solis - stipri uz malu; garš solis - taisns uz priekšu.	
1	Ļoti īss solis, sperts uz āru
5	Vidējs solis, sperts nedaudz uz āru
9	Ļoti garš solis, pakaļkājas liktas paralēli
Optimālais vērtējums 9.	
	

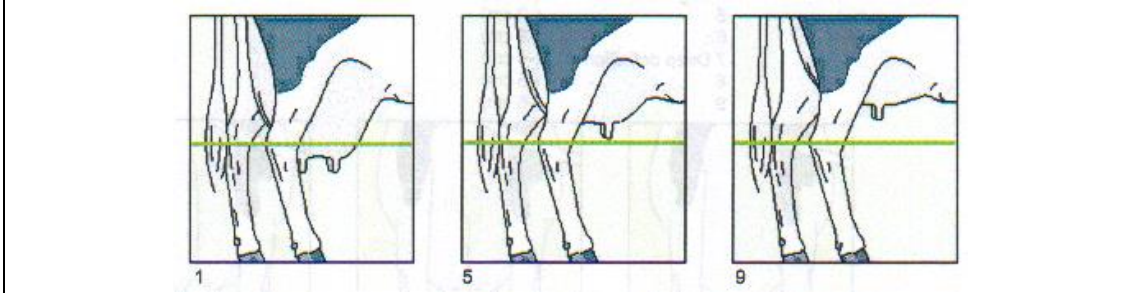
10. pazīme. <b>Naga lenķis:</b> vērtēts tiek pakaļkāju naga lenķis no zemes līdz apmatojuma līnijai. Vērtējuma skala: slīps, stāvs.	
1	15 grādi, ļoti zems lenķis;
5	45 grādi, vidējs lenķis;
9	65 grādi, ļoti stāvs nags.
Optimālais vērtējums 5.	
	

11. pazīme. <b>Tesmeņa priekšdaļa:</b> tiek vērtēts tesmeņa priekšdaļas garums	
1 – 3	īss
4 – 6	vidējs
7 – 9	garš
Optimālais vērtējums 9	
	

12. pazīme. **Tesmeņa dziļums:** vērtēts tiek attālums no tesmenis apakšas līdz pakaļkāju locītavai. Vērtēšanas skala: dziļš, sekls. Vērtēšanas skala: līmenī = 2 (0 cm; 3 cm punktā.)

- 1 zem lecamās locītavas
- 2 līmenī ar lecamo locītavu
- 5 vidējs
- 9 augsts

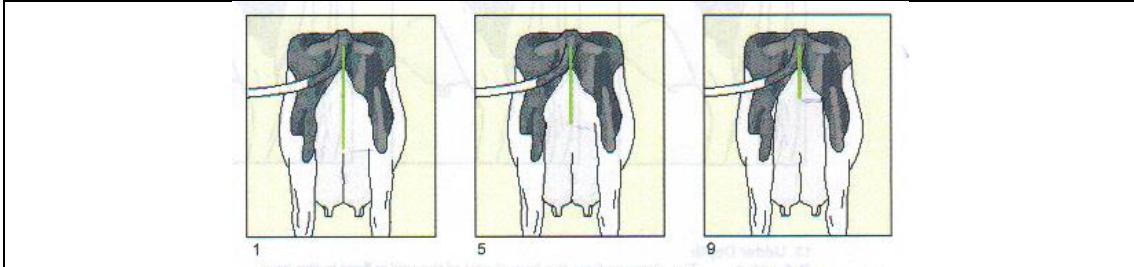
Optimālais vērtējums 5.



13. pazīme. **Tesmeņa aizmugurējais augstums:** vērtēts tiek attālums starp vulvu un piena sekrēcijas audiem, vērtē saistībā ar dzīvnieka augstumu. Vērtēšanas skala: mazs, liels; attāluma starp vulvu un locītavām viduspunkts dod 4 punktus (29 cm); 2 cm punktā.

- 1 – 3 ļoti zems
- 4 – 6 vidējs
- 7 – 9 augsts

Optimālais vērtējums 9.



14. pazīme. **Tesmeņa aizmugurējais platums.** Plats tesmenis, labi novietots pakaļkāju starpā. Vērtēšanas skala: šaurs, plats.

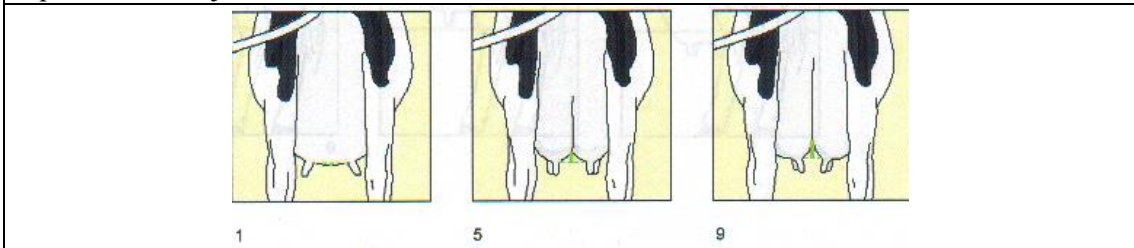
Optimālais vērtējums 9.



15. pazīme. **Centrālā saite:** vērtēts tiek centrālās saites dziļums starp pakāļējiem pupiem. Vērtēšanas skala: vāja, stingra.

1	līdzens	+ 1 cm
2		+ 0,5 cm
3		+ 0 cm
4	neliels dziļums	- 1 cm
5		- 2 cm
6		- 3 m
7	dziļa saite	- 4 cm
8		- 5 cm
9		- 6 cm

Optimālais vērtējums 6.



16. pazīme. **Tesmeņa priekšdaļas pieslēgums:** vērtēts tiek tesmeņa priekšdaļas pieslēguma spēcīgums pie abdominālās sienas. Vērtējuma skala: nepastāv lineārs vērtējums centimetros..

1 – 3	vājš, tesmens atkāries
4 – 6	vidējs
7 – 9	spēcīgs

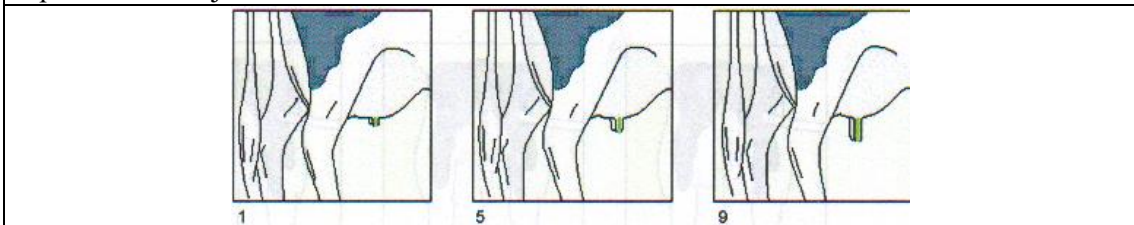
Optimālais vērtējums 9.





17. pazīme. **Pupu garums:** vērtēts tiek priekšējo pupu garums. Vērtēšanas skala: īsi, gari.


1 – 3	īsi
4 – 6	vidēji
7 – 9	gari

Optimālais vērtējums 5.



18. pazīme. <b>Aizmugurējo pupu izvietojums:</b> vērtēts tiek pakalējo pupu novietojums attiecībā pret ceturkšņa centru. Vērtēšanas skala: Attālināts, ciešs; pieņem ka 4 punkti nozīmē pupu novietojumu ceturkšņa vidū.	
1 – 2	uz āru
4	ceturkšņa vidū
7 – 9	satuvināti
Optimālais vērtējums 5.	
	

19. pazīme. <b>Priekšējo pupu izvietojums:</b> vērtēts tiek priekšējo pupu novietojums no priekšējo ceturkšņu vidus. Vērtēšanas skala: Attālināts, ciešs.	
1 – 3	ceturkšņa ārpusē
4 – 6	ceturkšņa vidū
7 – 9	ceturkšņa iekšpusē
Optimālais vērtējums 5.	
	

20. pazīme. <b>Tesmeņa ceturkšņu balanss:</b> vērtēts tiek tesmeņa apakšējās malas slīpums, vērtējot sāniskā.	
1 – 3	aizmugurējie ceturkšņi zemāki
4	horizontāli.
5 – 9	priekšējie ceturkšņi zemāki.
Optimālais vērtējums 5.	
	

21., 22. pazīme. **Piena atdeves ātrumu un temperamentu** novērtē pēc punktu skalas.

## Paraugš- iesniegums zootehniskā sertifikāta saņemšanai

**Iesniegums zootehnisko sertifikāta saņemšanai.**

Biedrībai "Latvijas Holšteinas šķirnes  
lopu audzētāju asociācija"  
Rīgas iela 38-6, Valmiera  
LV-4201

Iesniedzējs: \_\_\_\_\_  
(Fiziskai personai- vārds, uzvārds, personas kods; juridiskai personai- nosaukums, reģistrācijas numurs)

Adrese : \_\_\_\_\_

Ganāmpulka reģistrācijas numurs : \_\_\_\_\_

Lūdzu izsniegt

- zootehniskos sertifikātus
- zootehniskos sertifikātus + izcelsmes apliecinājumus

sekojošiem liellopiem:

Nr.p.k	Identitātes numurs	Vārds
1		
2		
3		
4		
5		

Datums \_\_\_\_\_

Paraksts \_\_\_\_\_  
(atšifrējums)



## Paraugs- zootehniskais sertifikāts

<b>Zootechnical certificate, in accordance with Regulation (EU) 2016/1012, for trade in purebred breeding animals of the following species:</b> <b>a) bovine species (Bos taurus, Bos indicus, Bubalus bubalis)</b>		
Certificate number: <b>10/2019</b>		
1. Name of issuing breed society/competent authority <b>Biedrība "Latvijas Holšteinas šķirnes lopu audzētāju asociācija", Rīgas iela 38-6, Valmiera, LV-4201          www.holsteingovis.lv , e-mail: lha@valm.lv, Tel. +37164222707</b>		
2. Name of breeding book		3. Name of breed of purebred breeding animal <b>Holstein</b>
4. Class within the main section of the breeding book where animal is entered -		
5. Sex of animal <b>Female</b>		6. Breeding book number of animal
7. Identification of purebred breeding animal		8. Identity verification
7.1. System		8.1. Method
7.2. Individual identification number: <b>LV006881411050</b>		8.2. Result
7.3. Animal health identification number		
7.4. Name <b>Sūna</b>		
9. Date and country of birth of animal <b>11.12.2013, Latvia</b>		
10. Name, address and email address of breeder <b>Z/s Āboliņš NS, Salzemnieki, Vecumnieku pagasts, Vecumnieku novads, LV-3933, e-mail: bulvergs@inbox.lv</b>		
11. Name, address and email address of owner <b>Z/s Āboliņš NS, Salzemnieki, Vecumnieku pagasts, Vecumnieku novads, LV-3933, e-mail: bulvergs@inbox.lv</b>		
12. The pedigree of the purebred breeding animal		
12.1. Sire		12.1.1. Paternal Grandsire
Name: <b>Lutz-Brookview Stan-ET</b>		Name: <b>End-Road Pvf Boliver-ET</b>
ID number: <b>US135860193</b>		ID number: <b>US123586443</b>
Breeding book number and section : <b>Herdbook A (60310)</b>		Breeding book number and section
		12.1.2. Paternal Granddam
		Name: <b>Lutz-Brookview Sharon M-ET</b>
		ID number: <b>US130937296</b>
		Breeding book number and section : -
12.2. Dam		12.2.1. Maternal Grandsire
Name: <b>Sietlija</b>		Name: <b>Lutz-Brookview Burt-ET</b>
ID number: <b>LV006881410824</b>		ID number: <b>US129901651</b>
Breeding book number and section :		Breeding book number and section <b>Herdbook A (60071)</b>
		12.2.2. Maternal Granddam
		Name: <b>Skara</b>
		ID number: <b>LV006881410481</b>
		Breeding book number and section : <b>B</b>
13. Additional information		
13.1. Results of performance testing		
13.2. Up-to-date results of the genetic evaluation carried out last on -		
13.3. Genetic defects and genetic peculiarities of the animal in relation to the breeding programme		
13.4. Other relevant information		
14. Insemination/mating		
14.1. Date <b>14.08.2018</b>		
14.2. Identification of the fertilising male		
14.2.1. Individual identification number: <b>CZ681224031</b>		
14.2.2. Name: <b>Team Z Pečina</b>		
14.2.3. System of identity verification and result		
15.1. Done at: <b>Valmiera, Latvia</b>		15.2. on: <b>13.02.2019</b>
15.3. Name and capacity of the signatory: <b>IEVA RUTKOVSKA</b> <b>BIEDRĪBAS "LATVIJAS HOLŠTEINAS ŠKIRNES LOPU AUDZĒTĀJU ASOCIĀCIJA" VALDES PRIEKŠSĒDĒTĀJA</b>		
15.4. Signature 		



# Dzīvnieka izcelsmes apliecinājums

## Liellops/Cattle

Vārds/Name: ORE  
 ID Nr./Number: LV006881410906  
 Dzimums/Sex: S  
 Dzimšanas datums/Born: 31.05.2012  
 Šķirne/Breed: HM  
 Asinība/Breed percentage: HM 100%

## Apsēkļošana/ Service

MA/ AI  
 Datums/Date: 13.05.2018  
 ID Nr./Number: CZ681224031  
 Vārds/Name: TEAM Z PEČINA  
 VCG Nr./Herd book number: 08494  
 Šķirne/Breed: AB  
 Asinība/Breed percentage: AB 100%

Tēvs/Sire:  
 PLAYBOY RED Z PEČINA  
 Šķirne/Breed: AB  
 ID Nr./Number: CZ553671031  
 Māte/Dam:  
 LINDA Z PEČINA  
 Šķirne/Breed: AB  
 ID Nr./Number: CZ15712931

## Audzētājs/ Breeder

Z/s Āboliņš NS, Vecumnieku pagasts,  
 Vecumnieku novads, LV-3933

## Īpašnieks/ Owner

Z/s Āboliņš NS, Vecumnieku pagasts,  
 Vecumnieku novads, LV-3933

## Tēvs/ Sire

Vārds/Name: TRUE-BLUE JUNIPER-ET  
 ID Nr./Number: US60831025  
 VCG Nr./Herd book number: 60040  
 Dzimšanas datums/Born: 28.09.2002  
 Šķirne/Breed: HM  
 Asinība/Breed percentage: HM 100%

PTA +25 M -30 F +3 P 99% R 12/2018  
 PTA +46 NM -0.11% F +0.01% P 74% US  
 PTA +3.0 PL 2.95 SCS +1.2 DPR 5.2% DCE  
 PTA -0.43 T -0.17 UDC +0.63 FLC 97% R 12/2018

## Māte/ Dam

Vārds/Name: OLĪVA  
 ID Nr./Number: LV006881410531  
 VCG Nr./Herd book number: B  
 Dzimšanas datums/Born: 02.10.2007  
 Šķirne/Breed: HM  
 Asinība/Breed percentage: HM 93.75% XX 6.25%

L.A./Prod. 1 305 6850 4.84 331.4 3.07 210.4

## Tēva tēvs/ Paternal grand sire

Vārds/Name: ALZI JUROR FORD  
 ID Nr./Number: IT360403970  
 Šķirne/Breed: HM  
 Asinība/Breed percentage: HM 100%

PTA -240 M +7 F -1 P 99% R 12/2018  
 PTA -39 NM +0.06% F +0.02% P 4% US  
 PTA -0.1 PL 2.82 SCS +0.1 DPR 8.9% DCE  
 PTA -0.28 T -0.21 UDC -0.55 FLC 98% R 12/2018

T/S: KED JUROR-ET HM 100% US21243:  
 M/D: ALZI SOUTHWIND CARLA HM 100% IT36040114:

## Tēva māte/ Paternal grand dame

Vārds/Name: MORNINGVIEW CNVNCR JOLT-ET  
 ID Nr./Number: US12989831  
 Šķirne/Breed: HM  
 Asinība/Breed percentage: HM 100%

PTA +500 M -13 F +3 P 90% R 12/2018  
 PTA +35 NM -0.12% F -0.04% P  
 PTA +1.5 PL 3.08 SCS -0.3 DPR 8.7% DCE  
 PTA -0.59 T +0.12 UDC +0.01 FLC 90% R 12/2018

T/S: WA-DEL CONVINCER-ET HM 100% US22490:  
 M/D: MORNINGVIEW MNFD JABBER-ET HM 100% US1242477:

## Mātes tēvs/ Maternal grand sire

Vārds/Name: MR MILLENNIUM-ET  
 ID Nr./Number: US12162165  
 Šķirne/Breed: HM  
 Asinība/Breed percentage: HM 100%

PTA +501 M -3 F +5 P 99% R 12/2018  
 PTA -18 NM -0.08% F -0.04% P 82% US  
 PTA -0.2 PL 2.95 SCS -0.6 DPR 6.0% DCE  
 PTA -0.45 T -0.49 UDC -1.75 FLC 97% R 12/2018

T/S: STARTMORE RUDOLPH-ET HM 100% CA54705  
 M/D: MISS MARK MAUI MF HM 100% US147635

## Mātes māte/ Maternal grand dam

Vārds/Name: OGLE  
 ID Nr./Number: LV0068814101  
 Šķirne/Breed: HM  
 Asinība/Breed percentage: HM 87.50% XX 12.50%

L.A./Prod. 3 305 6425 5.76 369.9 3.27 209.8

T/S: CORNER-PINES AVALANCHE-ET HM 100% US22441  
 M/D: OGLE HM 75.00% XX 25.00% LV0068814100



Paraksts/ Signature:

/I. Ruikovska

Datums/ Date: 13.02.2019

HM- Holstein Black and White LB- Latvian Brown SV- Swiss ZS- Swedish Red and White  
 HS- Holstein Red and White LS- Lithuanian Red AL- Avshlire AN- Angah NS- Norwegian Red  
 IZ- Jersey IZ- Jersey IZ- Latvian Blue IZ- Lithuanian Grey XP- Dairy Crossbreed  
 XX- Crossbreed